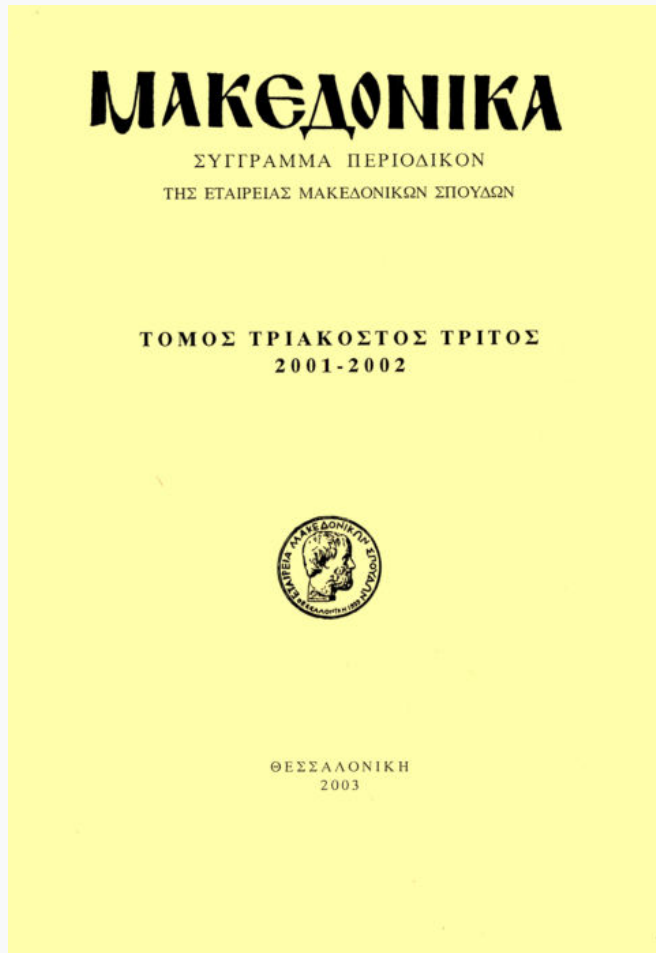

Μακεδονικά

Τόμ. 33, Αρ. 1 (2002)

Ανέκδοτο πωλητήριο έγγραφο της κοινότητας
Βογδάντσας (Γευγέλη)

Πασχάλης Βαλσαμίδης

doi: [10.12681/makedonika.290](https://doi.org/10.12681/makedonika.290)

Copyright © 2014, Πασχάλης Βαλσαμίδης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Βαλσαμίδης Π. (2002). Ανέκδοτο πωλητήριο έγγραφο της κοινότητας Βογδάντσας (Γευγέλη). *Μακεδονικά*, 33(1), 327-331. <https://doi.org/10.12681/makedonika.290>

ΑΝΕΚΔΟΤΟ ΠΩΛΗΤΗΡΙΟ ΕΓΓΡΑΦΟ
ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΒΟΓΔΑΝΤΣΑΣ (ΓΕΥΓΕΛΗ)

Η Βογδάντσα είναι κτισμένη ανατολικά του ποταμού Αξιού. Σήμερα ονομάζεται Bogdanci και περιέχεται εντός των συνόρων της FYROM. Άλλη ονομασία με την οποία τη συναντούμε είναι Μπογδάντσα. Επί Οθωμανικής αυτοκρατορίας στην κοινότητα ζούσαν Έλληνες, Τούρκοι, Σέρβοι και Βούλγαροι. Διοικητικά ανήκε στον καζά Γευγελή¹ που υπαγόταν στο σαντζάκι της Θεσσαλονίκης², ενώ εκκλησιαστικά στην επισκοπή Πολυανής³. Οι κάτοικοί της ασχολούνταν κυρίως με τη σηροτροφία⁴.

Ο Γεώργιος Χατζηκρυϊάκος αναφέρει ότι στην Βογδάντσα (1905-1906) υπήρχαν δύο αντιμαχόμενες κοινότητες δηλαδή ελληνορθόδοξοι και εξαρχικοί ή σχισματικοί⁵. Οι ελληνικές οικογένειες ήσαν περίπου 180⁶. Από το Αρχείο της Γενικής Διοικήσεως της Μακεδονίας, που διασώζει στατιστική του σαντζακίου Θεσσαλονίκης, πληροφοροποιήσαμε τον πληθυσμό της κοινότητας κατά το έτος 1908. Συγκεκριμένα καταγράφονται 350 βουλγαρικές οικογένειες (2.000 άτομα), 200 τουρκικές (1.000 άτομα), 135 ελληνικές (750 άτομα), 50 συνίτικες (βουλγαροκαθολικές) (250 άτομα) και 22 (100 άτομα) σερβίζουσες οικογένειες⁷. Ο Αθ. Χαλκιάποπλος την ίδια περίπου περίοδο

---

1. Για τον πληθυσμό του καζά Γευγελή βλ. κυρίως *Στατιστική τοῦ βιλαετίου Θεσσαλονίκης*, ἐν Ἀθήναις 1910, χωρὶς ἀριθμῶση. Α. Χαλκιάποπλος, *Ἡ Μακεδονία ἐθνολογικὴ στατιστικὴ τῶν βιλαετίων Θεσσαλονίκης καὶ Μοναστηρίου*, ἐν Ἀθήναις 1910, σσ. 33-37· Ι. Δ., «Σημειώματα περὶ τοῦ ἐν Γευγελῇ καὶ περιχώρῳ Ἑλληνισμοῦ», *Μακεδονικὸν Ἡμερολόγιον* (Παμμακεδονικοῦ Συλλόγου), ἔτος Δ', ἐν Ἀθήναις 1911, σσ. 191-194· Α. Ἀρβανίτης, *Ἡ Μακεδονία εἰκονογραφημένη*, ἐν Ἀθήναις 1909, σσ. 109-110· Ν. Ἰγγλέσης, *Ὀδηγὸς τῆς Ἑλλάδος*, Ἀθήναι 1910-1911, σ. 60.

2. Χ. Πούλιος, «Διοικητικὴ διαίρεσις τῆς Μακεδονίας», *Μακεδονικὸν Ἡμερολόγιον* (Παμμακεδονικοῦ Συλλόγου) ἔτος Δ', ἐν Ἀθήναις 1911, σ. 163.

3. Γ. Χατζηκρυϊάκος, *Σκέψεις καὶ ἐντυπώσεις ἐκ περιουσίας ἀνὰ τὴν Μακεδονίαν (1905-1906)*, Θεσσαλονίκη ²1962, σ. 59· Χ. Πούλιος, «Ἐκκλησιαστικὴ διαίρεσις τῆς Μακεδονίας. Ἔθρα μητροπολιτῶν καὶ ἐπισκοπῶν ἐν τοῖς βιλαετίοις Θεσσαλονίκης καὶ Μοναστηρίου», *Μακεδονικὸν Ἡμερολόγιον* (Παμμακεδονικοῦ Συλλόγου) ἔτος Δ', ἐν Ἀθήναις 1911, σ. 167.

4. Χατζηκρυϊάκος, *ὁ.π.*, σ. 59.

5. Για τους σχισματικούς και την προπαγάνδα στην κοινότητα βλ. Α. Αγγελόπουλος, *Αἱ ξένα προπαγάνδα εἰς τὴν ἐπαρχίαν Πολυανῆς κατὰ τὴν περίοδον 1870-1912*, Θεσσαλονίκη 1973, σσ. 36-38. Το 1905 ο D. Brancoff αναφέρει ότι η σερβική κοινότητα αριθμοῦσε 160 μέλη. D. Brancoff, *La Macédoine et sa Population Chrétienne*, Paris 1905, σ. 194.

6. Χατζηκρυϊάκος, *ὁ.π.*

7. *Ιστορικὸν Αρχεῖο Μακεδονίας, Αρχεῖο Γενικῆς Διοικήσεως Μακεδονίας*, φακ. 44, καζάς Γευγελῆ «Σχολικὸ ἔτος 1908-1909». Στὸ Μακεδονικὸ Ἡμερολόγιον τοῦ Παμμακεδονικοῦ Συλλόγου τοῦ ἔτους 1911 δημοσιεύεται μελέτη, ὑπὸ τὰ αρχικὰ γράμματα Ι. Δ., γὰρ τὸν Ἑλληνισμὸ τῆς περιοχῆς Γευγελῆς, στὸ τέλος τῆς ὁποίας παρατίθεται στατιστικὴ τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῶν σχολείων κατὰ τὸ ἔτος 1908-1909, ὅπου καταγράφεται ὁ ἴδιος ἀριθμὸς οικογενειῶν γὰρ τὴν κοινότητα. Ι. Δ., *ὁ.π.*, σσ. 191-192.

Πολιτήριο Έγγραφο.

Δια τῶν παρ' ἐμοῦ συνηλυμένων ἔγγραφον
 Σημῶν ἢ ἐνοχληθημένων Ἰδιοῦ Μενῆς οἴκου
 γὰρ Ἰδιοῦ Ἰδιοῦ ἐν Βυζαντίονι οὗτοι οἱ σήμερον
 ἐνώπιον ἐφιστάμεθα κατ' ἕνα ἐνώπιον οὐ
 κειομένων καὶ ἀναπαύσεως ἐν τῷ κ. Χρῆστου
 Γρ. Σωτήρου ἐν τῷ δευτέρῳ Σέλιον Τσακῆ
 ὑποῦ μου ἐν κριτῶν καὶ ἡμῶν οὐροῦ
 οὐροῦ ἐπὶ Β. καὶ Πολωνοῦ, Ν. Ἰωάν
 τον Παναγιώτη, Α. Παναγιώτη, Γ. καὶ
 Γ. καὶ Καρὰ Παπαῦν ἀντὶ τῶν (6) γερῶν
 βόλων καὶ ἀναγκῶν ἀπὸ τῶν
 ἐν τῷ κ. Χρῆστου Γρ. Σωτήρου ἀπὸ
 τῶν κριτῶν ἐν τῷ κριτῶν καὶ κατ' ἕνα
 καὶ ἀπὸ τῶν σήμερον καὶ ἀναπαύσεως ἐν τῷ
 κριτῶν ἵνα ἀπὸ τῶν ἀνομιμασθέντων τῶν κριτῶν
 ἐν τῷ κριτῶν ἐν τῷ κριτῶν.

ἐν Βυζαντίονι τῆ 21^ῃ Ἀπριλίου 1913.

οἱ κριτῶν,

.. κατ' ἕνα

.. κατ' ἕνα

.. κατ' ἕνα

Ἡ συνηλυμένη
 Ἰδιοῦ Μενῆς

γράφει ότι στη Βογδάντσα κατοικούσαν 725 ορθόδοξοι Έλληνες, 1.033 Μουσουλμάνοι, 475 Βούλγαροι σχισματικοί, 91 Σέρβοι και 64 Βουλγαροκαθολικοί καθώς και 1141 υποκείμενοι εις την βουλγαρική βία από του 1904⁸. Ο Ιωάννης Ξανθός αναφέρει 800 οικογένειες, από τις οποίες οι 350 ήταν ελληνικές, 200 τουρκικές, 100 βουλγαρικές και 50 καθολικές (συνιτικές)⁹.

Όσον αφορά στην παιδεία της κοινότητας κατά το σχολικό έτος 1894-1895 γνωρίζουμε ότι λειτουργούσε μία αστική σχολή με 85 μαθητές και δύο διδασκάλους και ένα παρθενγωγείο με 78 μαθήτριες και μία διδασκάλισσα¹⁰. Κατά το σχολικό έτος 1908-1909 υπήρχε μία μικτή σχολή και ένα νηπιαγωγείο, όπου δίδασκαν πέντε διδασκαλοι σε 157 μαθητές και νήπια. Το ίδιο σχολικό έτος στην κοινότητα λειτουργούσαν δύο Βουλγαρικά σχολεία με 260 μαθητές και πέντε διδασκάλους, ένα συνιτικό (Βουλγαροκαθολικό) με 58 μαθητές και δύο διδασκάλους, δύο Σερβικά με 17 μαθητές και δύο διδασκάλους και ένα Τουρκικό με 180 μαθητές και ένα διδάσκαλο¹¹. Το 1910 γνωρίζουμε ότι στην κοινότητα κτίστηκε τουρκική σχολή (Ιπτιδαή Μεκτεμπί), στην οποία παρακολούθουν τα μαθήματα 57 μαθητές από ένα διδάσκαλο¹².

Το ανέκδοτο πωλητήριο της κοινότητας Βογδάντσας που εντοπίσαμε την 24η Μαρτίου 2001 και βρίσκεται στην κατοχή μας διατηρείται σε πολύ καλή κατάσταση. Το κείμενο του καταλαμβάνει την πρώτη σελίδα του δίφυλλου χαρτιού, ενώ η δεύτερη και τρίτη σελίδα είναι λευκές. Στην τέταρτη σελίδα υπάρχει η σημείωση: *Όμολογώ της Αϊσέ Μεμής. Οι Έλληνες συνήθιζαν να κρατούσαν σημειώσεις για πρακτικούς λόγους στην τελευταία σελίδα των εγγράφων, κυρίως σε Οθωμανικά έγγραφα, γιατί δεν γνώριζαν την ανάγνωσή τους. Το πωλητήριο έχει διαστάσεις 20x16,5 εκ. και είναι γραμμένο με μελάνη της εποχής που η απόχρωσή της είναι μοβ. Με το πωλητήριο αυτό η Αϊσέ Μεμής παραχωρούσε τον κήπο της, που βρισκόταν στην τοποθεσία Σέλλου Τσεναρή, στον Χρήστο Σιωνίδη αντί του ποσού των 6 Οθωμανικών λιρών. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η Αϊσέ Μεμής δεσμευόταν στον Χρήστο Σιωνίδη με τον όρο *να άμα τη άποκαταστάσει των πραγμάτων επισημοποιήσω την άνω πώλησιν*. Η περίοδος αυτή που μελετούμε συμπίπτει με την απελευθέρωση της Μακεδονίας, τους Βαλκανικούς πολέμους (1912-1913) και τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο (1914-1918) που δημιούργησαν αναταραχές στην περιοχή με αποτέλεσμα να αναγκαστούν ορισμένοι Έλληνες¹³ να εγκαταλείψουν τα πάτρια εδάφη τους και να καταφύγουν στην ελευ-*

8. Χαλκιάπουλος, *ό. π.*, σ. 36.

9. Ξανθός, *Ίστορία της Γευγελής και έθνική δράσις των κατοίκων αυτής και των περίξ χωρίων*, Θεσσαλονίκη 1954, σ. 114.

10. Στατιστική των ελληνικών σχολείων εν τοις βιλαετίοις Θεσσαλονίκης και Βιτωλιών της Μακεδονίας κατά τό σχολικόν έτος 1894-1895, εν Θεσσαλονίκη 1896, σ. 7. Για τους Ουνίτες και την προπαγάνδα τους βλ. Αγγελόπουλος, *ό. π.*, σσ. 95-96.

11. Ι. Δ., *ό. π.*, σσ. 193-192. Για τα Ελληνικά και ξένα σχολεία του καζά Γευγελή που λειτουργούσαν την ίδια περίοδο βλ. «Σχολεία Έλληνικά, Βουλγαρικά, Ρουμανικά, Σερβικά εν Μακεδονία εν τοις Νομίς Θεσσαλονίκης και Μοναστηρίου», *Μακεδονικόν Ήμερολόγιον* (Μακεδονικός Σύλλογος «Ο Μέγας Άλέξανδρος») έτος Α΄, εν Άθήναις 1908, σ. 286.

12. Π. Βαλσαμίδης, «Τα Τουρκικά σχολεία στο σαντζάκι Θεσσαλονίκης κατά το σχολικό έτος 1910-1911», *Μακεδονικά* 31 (1997-1998) 363.

13. Βλ. *Οί διωγμοί των Έλλήνων εν Θράκη και Μικρασία: αὐθεντικά ἐκθέσεις και ἐπίσημα κείμενα. Έκκλησις πρὸς τό ελληνικόν γένος και τήν δημόσιαν Γνώμην τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Έκδίδεται ὑπὸ των ἐπιτροπών των ἐν Μυτιλήνη Μικρασιατῶν προσφύγων, εν Άθήναις 1915. Υποურγείον ἐπὶ των Έξωτερικῶν. Οί ἀνθελληνικοί διωγμοί εν Τουρκία ἀπό τής κηρύξεως*

βερη ελληνική Μακεδονία, καθώς και Τούρκοι από τη Μακεδονία στην Τουρκία¹⁴. Από τον δεσμευτικό όρο της Αΐσέ Μεμής στον Χρήστο Σιωνίδη εξάγεται το συμπέρασμα ότι οι συνθήκες που επικρατούσαν λόγω των πολιτικών καταστάσεων δεν ήταν ομαλές για τη νόμιμη πώληση του κήπου. Σύμφωνα με τη νομοθεσία της Οθωμανικής αυτοκρατορίας οι ενδιαφερόμενοι όφειλαν να καταθέσουν στον ιεροδικαστή (kadı) το πωλητήριο-έγγραφο, το οποίο αυτός έλεγχε στη συνέχεια εξέδιδε τακρίριο (έκθεση γραπτή), με το οποίο διαβίβαζε την πώληση στο κτηματολόγιο (defteri hakanı) της Κωνσταντινούπολης. Εκεί γινόταν η μεταγραφή και εκδιδόταν ο οριστικός τίτλος του, δηλαδή το ταπί ή το σενέτι (τίτλος ιδιοκτησίας), ο οποίος μεταβιβάζόταν στην τοπική αρχή του κτηματολογίου και παραδινόταν στον δικαιούχο. Στη συγκεκριμένη περίπτωση το ταπί θα λάμβανε ο Χρήστος Σιωνίδης, ο οποίος θα ήταν ο νόμιμος ιδιοκτήτης του κήπου. Η διαδικασία αυτή απ' ό,τι φαίνεται ήταν αδύνατον να ακολουθηθεί για τους λόγους που αναφέρουμε παραπάνω και γι' αυτό συντάχθηκε προσωρινά το υπό μελέτη έγγραφο, ενώπιον μαρτύρων, στη Βογδάντσα, την 21η Απριλίου του 1913. Το πωλητήριο υπογράφουν η πωλήτρια και στα Οθωμανικά ο Χουσεΐν Τσαβούς υιός Ιμπραχίμ και τρεις μάφτυρες: Χασάν Μουχσίν (;), Αμπτουλαραχμάν (;) και Χαασάν Αλή. Θεωρούμε πολύ πιθανόν ότι η Αΐσέ Μεμή σε σύντομο χρονικό διάστημα αναγκάστηκε να αναχωρήσει για την Τουρκία με την ελπίδα ότι θα επέστρεφε κάποτε και θα τακτοποιούσε τις υποχρεώσεις της. Τη 10η Αυγούστου του 1913 υπογράφηκε η συνθήκη του Βουκουρεστίου¹⁵ σύμφωνα με την οποία η Βογδάντσα περιήλθε στη δικαιοδοσία της Σερβίας.

Παρακάτω δημοσιεύουμε το έγγραφο όπως έχει συνταχθεί.

Πωλητήριο έγγραφο

Διά το παρόντος πωλητηρίου εγγράφου / δηλώ ή υπογεγραμμένη Άϊσάι Μεμής σύζυγος Άμέτ Δημήτρη εκ Βογδάντσης ότι σήμερα / ενώπιον εξιοπίστων μαρτύρων έπώλησα οι / κειοθελώς και άπαραβιάστως εις τόν x. Χρήστον / Γρ. Σιωνιδην τόν εις θέσιν Σέλλκου Τσεναραή / κήπον μου εκ τριών και ήμισείας σποροεάς / συνορευόμενον προς Β. μέ Ποταμόν, Ν. Μή / τον Παπαϊωάννην, Α. Παπά Γρηγορίον και Δ. μέ Καρά

του Ευρωπαϊκού πολέμου (Κατά τās επισήμους εκθέσεις τών πρεσβειών και προξενικών αρχών), εν Άθήναις 1917. Οικουμενικόν Πατριαρχείον, Μαύρη Βίβλος: διωγμών και μαρτυριών τοῦ εν Τουρκία Έλληνισμού, εν Κωνσταντινουπόλει 1919. Ό γολγοθάς τοῦ εν Τουρκία Έλληνισμού, εν Κωνσταντινουπόλει 1919. Οι άνθελληνικοι διωγμοί εν Τουρκία από τοῦ 1908 μέχρι τοῦ 1921 ενώπιον τής Γ' εν Άθήναις Έθνοσυνελεύσεως (Συνεδρίασις 5, 6 και 8 Άπριλίου 1921), εν Άθήναις 1921. Α. Παπαευγενίου, Η Έλληνική Έκκλησία εν Θράκη. Τοῦρκοι-Βούλγαροι, Θεσσαλονίκη 1926.

14. Βλ. Α. Πάλλης, Στατιστική μελέτη περι των φυλετικων μεταναστευσεων Μακεδονιας και Θρακης κατα την περιοδο 1912-1924, Αθηναί 1925, σσ. 5-16· Σ. Πελαγίδης, Προσφυγική Ελλάδα (1913-1930). Ο πόνοσ και η δόξα, Θεσσαλονίκη 1997, σσ. 113-129· του ίδιου, «Μετακινήσεις πληθυσμών μετά τους βαλκανικούς πολέμους. Η περίπτωση των Μουσουλμάνων της Μακεδονίας (1913-1914)», Ελληνική Ιστορική Εταιρεία. Πρακτικά ΙΖ' Πανελληνίου Ιστορικού Συνεδρίου (31 Μαΐου - 2 Ιουνίου 1996), Θεσσαλονίκη 1997, σσ. 317-332· Π. Βαλσαμίδης «Προσφυγικές εγκαταστάσεις στο Κιλίκις και την περιφέρειά του», Μακεδονικά 32 (1999-2000) 220-221, 229-230.

15. Βλ. Χαράλαμπος Νικολάου, Διεθνείς, πολιτικές και στρατιωτικές συνθήκες-συμφωνίες και συμβάσεις. Από 1453 μέχρι σήμερα (Ελλάς - Χερσόνησος του Αίμου), Αθήνα 2^η 1996, σσ. 222-227.

Ῥαναμάν ἀντί ξξ (6) λιρῶν / ὀθωμανικῶν καὶ ἀναγνωρίζω ἀπὸ τοῦδε / τὸν εἰρημένον Χρηστον Γρ. Σιωνίδην ἀπόλυτον/τον κάτοχον ἀπὸ τῆς σήμερον καὶ ἀναλαμβάνω τὴν ὑπο/χρέωσιν ἵνα ἅμα τῇ ἀποκαταστάσει τῶν πραγμάτων / ἐπισημοποιήσω τὴν ἄνω πόλιν.

Ἐν Βογδάντζη τῇ 21ῃ Ἀπριλίου 1913

Οἱ Μάρτυρες

Χασάν Μουχσίν (ς)

Αμπτουραχμάν (ς)

Χασάν Αλλή

Χουσεγίν Τσαβούς υἱός

Ιμπραχίμ

Ἡ πωλήτρια

Αἰσέ Μεμής

Εταιρεία Μακεδονικῶν Σπουδῶν

ΠΑΣΧΑΛΗΣ ΒΑΣΣΑΜΙΔΗΣ

ΠΑΛΑΙΤΥΠΑ ΚΑΙ ΕΝΘΥΜΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΧΟΤΣΙΣΤΑ (HOÇISHT) ΚΟΡΥΤΣΑΣ

Τό ἔτος 2001 τόν μῆνα Σεπτέμβριο μέ τὴν ἑναρξη τοῦ σχολικοῦ ἔτους ἦλθαν οἱ καινούργιοι μαθητές στήν Α΄ Λυκείου στό σχολεῖο πού ὑπηρετῶ¹. Μεταξύ τῶν ἄλλων μαθητῶν καί μία Ἀλβανίδα² ἡ Βασιάνα Κώτσιου Κίτα ἀπὸ τὴν Ντρενόβα κοινῶς Δρύνοβον, ὅπως ὀνομάζετο στὴν ἀρχὴ τουλάχιστον τοῦ 20οῦ αἰῶνος στίς ταφόπλακες τῶν κοιμητηρίων Κορυτσᾶς³. Ἡ Βασιλικὴ μέ τό βαπτιστικὸ της, Ἑλληνικῆ ἔχοντας μόλις ἀφωτισμένην συνείδησιν καθ' ὅτι ἀνήκει στὴν τρίτη γενεὰ βιαιῶν ἐξάλβανισμένων βορειοηπειρωτῶν, μετὰ ἀπὸ συζητήσεις μοῦ παρεχώρησεν ἓν μέρος ἀπὸ τό ἀρχεῖον τοῦ προπάππου της πού καταγόταν ἀπὸ τό Otsist, κοινῶς Χότσιστα, ἓνα χωριὸ στὸ ὄρος Μογανα, ἀπόληξη τοῦ Γράμμου στὸν νομὸ Κορυτσᾶς. Τά πρὸς μελέτην ἀντικείμενα εἶναι:

1. Καινὴ Διαθήκη σταχωμένη μέ χοντρά χάρτινα ξζώφυλλα σκοληκρόβρωτη. Δέν ὑπάρχουν στοιχεῖα πού νά πιστοποιοῦν τὴν ἔκδοσιν. Μᾶλλον εἶναι τοῦ 19ου αἰῶνος. Οἱ διαστάσεις τῆς Κ.Δ. εἶναι 8,5×13 ἐκ. Ἀρχίζει ἀπὸ τὴν σελίδα 37 καὶ τελειώνει μέ τὴ σελίδα 310 πού δέν εἶναι ὁμως καί τό τέλος της. Ἐσταχῶθη ἐκ τῶν ὑστέρων ἀπὸ ἔμπειρον βιβλιοδέτην στίς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰῶνος καὶ ἐχρησιμοποιήθη ἓνα φύλλον ἀπλοῦ ἐγγράκτου τετραδίου πού ἀπὸ τὴν μίαν ὄψιν εἶναι δειγματολόγιον ἐμπορευμάτων, γραμμένο εἰς τὴν Ἑλληνικὴν (ἀπλή καθαρεύουσα). Ἡ γραφὴ εἶναι ἡ ἀπλή καλλιγραμματος μέ μελάνη πέννας τῶν ἀρχῶν τοῦ 20οῦ αἰῶνος ὀρθογραφήμενη. Τά τεμάχια αὐτῆς πού ἐνώνουν τό ξζώφυλλον μέ τό κυρίως σῶμα τῆς Κ.Δ. ἀφήνουν νά ἀναγνωσθοῦν τά κάτωθι στό ἐμπρόσθιο ἐσωτερικὸ τοῦ ἐξωφύλλου: στὸ φ. 1α: *Ἰερὸν / Εβραγγέλιον / Χρηστος Ἡ. Πετρόπουλος/*

Κάτωθι αὐτῶν ζωγραφισμένος ὁ τίμος Σταυρός μέ τό ἴδιο μολύβι γραφίτου μέ τριγωνικὲς ἀπολήξεις ἔχοντας κυκλικὴν τὴν κεφαλὴν στὰ τέσσερα σημεῖα καὶ τὴν ἄνωθεν μέ τὰ ἀρχικά κεφαλαῖα *INBI* τό σύνθετος ἐπίγραμμα εἰς τὸν Ἐσταυρωμένον. Στὸ φ. 1β μέ πέννα μελάνης τό ἀπόσπασμα τοῦ δειγματος ἐμπορευμάτων ἀναγράφει:

1. Εἶναι τό 8ο Λύκειο Θεσσαλονίκης ὅπου ὑπηρετῶ ἀπὸ τό 1995.

2. Ἐτσι ὀνομάζουν ὄλους τοὺς προερχομένους ἐξ Ἀλβανίας ἀδιακρίτως καταγωγῆς τῶν οἱ ἀπληροφόρητοι Ἕλληνες.

3. Βλ. Ἐλευθ. Καρακίτσιος, *Ὁρθόδοξοι ἱερεῖς καὶ διάκονοι πού ἐπέζησαν τοῦ ἀθέου καθεστώτος (1945-1990) στὴν Ἀλβανία. Αὐθεντικὲς μαρτυριὲς ἀπὸ τὴν Βόρειο Ἠπειρο*, Θεσσαλονίκη 2001, σ. 467.